

Yttrande avseende Karhakkamaa vindkraftspark, Torneå kommun, Finland

Övertorneå kommun yrkar på att rubricerade planerad vindkraftspark i Karhakkamaa, Torneå kommun, Finland, ej uppförs. Övertorneå kommun vidhåller sina tidigare framförda synpunkter under informationsmöten som Torneå stad genomfört enligt följande:

Bakgrund

FCG Suunnittelu ja Tekniikka OY har på uppdrag av Tuulivatti OY upprättat ett program för deltagande och bedömning av generalplan och MKB-program. Planen beskriver konsekvenser av den tilltänkta vindkraftsparken i Karhakkamaa samt en 400 kV-kraftledning inom Torneå kommun. Etableringen av vindkraftsparken i Karhakkamaa berör områden som klassas som "närområde" där det finns flertalet svenska riksintressen enligt 3 kapitlet 6§ Miljöbalken. Området berörs av riksintressen för naturvård, friluftsliv och kulturmiljövård, samt påverkar boende och turism i närområdet. Övertorneå kommun har beretts tillfälle att lämna synpunkter på planerad vindkraftspark Karhakkamaa, Torneå kommun, med utgångspunkt att bevaka och framföra synpunkter från medborgare och företagare i det berörda området, såväl som beskriva konsekvenser för kommunen i stort.

Förord

Övertorneå Kommun bedömer att Karhakkamaa vindkraftspark har en stor negativ påverkan på boende, företag och kommunens utvecklingsplaner. En etablering av en vindkraftspark på finska sidan av Torne älv raserar investeringar, bidrar till ytterligare sjunkande befolkningsantal och gör att arbetstillfällena försvinner. Detta är en ren överlevnadsfråga för Övertorneå kommun. Övertorneå kommun yrkar på att planerad vindkraftspark i Karhakkamaa, ej uppförs.

Yttrande

Vindkraftsparken Karhakkamaa skulle förändra landskapsbilden på ett påtagligt sätt, i ett stort område som på svenska sidan utgör område av riksintresse för kulturmiljövården, friluftslivet och naturvården. Enligt Övertorneå kommuns översiktsplan ska turismens och det rörliga friluftslivets intressen främst beaktas vid prövning av exploateringsföretag som kan påverka området av riksintresse.

Övertorneå kommun bedömer att den förslagna vindkraftsparken inte går ihop med Natura2000-området Torne- och Kalix älvsystem, vilken innehåller arter och

Tjänsteställe
Kommunstyrelsen

kirjaamo@tornio.fi

naturtyper som är särskilt skyddsvärda. I planen saknas beskrivning om hur detta område med biologisk mångfald påverkas och ska skyddas.

De blinkande högintensiva varselljuserna kommer att upplevas som mycket störande i landskapsbilden, för såväl boende som besökare. Ingen lösning på problemet har presenterats, trots att olika alternativ såsom radarstyrning mm rekommenderas.

Hänsyn bör även tas till förhöjda bullernivåer som vindkraftsparker orsakar för boende och näringslivsaktörer i området.

De flesta bostadsfastigheterna i södra delarna av Övertorneå kommun ligger i byar där husen är riktade mot Torne älv. Med ett uppseendeväckande element som Karhakkamaa vindkraftspark i blickfånget kommer bostädernas attraktivitet sjunka och utflyttning riskera att öka. De sommarstugor och fritidshus som finns i området riskerar att nyttjas mindre och slutligen förfalla, vilket resulterar i förfulade områden som inte omhändertas.

Övertorneå kommun har redan stora utmaningar med avflyttning och låga födelsetal. Kommunen arbetar intensivt med att visa på fördelarna med att bo på landsbygden och attrahera unga personer att bosätta sig i området. En satsning är det kommunöverskridande projektet Hej Hemby som drivs av Övertorneå kommun och Pajala kommun, vilket arbetar med fler fastigheter på den öppna marknaden, ökad attraktivitet och marknadsföring av Tornedalen, med fokus på USP:ar som den orörda naturen, skog och älv. Vid en etablering av en vindkraftspark i Karhakkamaa försvinner attraktiviteten i halva kommunen och skapar än större utmaningar.

Övertorneå kommun har en målstyrning och vision fram till 2035 som bygger på Agenda 2030, där attraktiva boendeformer, miljö och näringsliv pekas ut som fokusområden. En etablering av Karhakkamaa vindkraftspark skulle få stora konsekvenser för arbetet och tvingas Övertorneå kommun att revidera den hållbara utvecklingen av kommunen. Övertorneå kommun är redan utpekad från svenska staten som en socioekonomiskt utsatt kommun, och vindkraftsparken skulle vara katastrofal för en liten kommun med ca 4230 invånare.

Näringslivsutvecklingen går uppåt i kommunen, och med hjälp av investeringar och etableringar av företag inom besöksnäringen kommer uppemot 40 nya arbetstillfällen skapas i Övertorneå kommun. Det motsvarar ca 450 arbetstillfällen i Luleå kommun. För en liten kommun som Övertorneå är varje arbetstillfälle otroligt värdefullt och gör att personer kan flytta till eller stanna på orten. I och med Karhakkamaa vindkraftspark skulle allt arbete raseras. Det skulle slå undan benen på Övertorneå kommun. Det är en ren överlevnadsfråga.

Tornedalen är en del av Heart of Lapland och en snabbt växande destination inom Swedish Lapland, Sveriges arktiska destination. Här finns högklassiga anläggningar, unika boenden, aktiviteter och avslappning, omgiven av natur. Torne älv som en orörd gränsvärd är en Unique Selling Point för många besöksnäringföretag i

Postadress	Telefon	Telefax	Bankgiro	Postgiro
Kommunalkontoret 957 85 ÖVERTORNEÅ	0927-72 000vx	0927-774 04	758-1218	127150-1

Tjänsteställe
Kommunstyrelsen

kirjaamo@tornio.fi

Tornedalen, och naturvyer tilltalar resenärerna, som i spåren av pågående pandemi söker säkra resor i naturen. Den orörda gränsälven är unik där Torne älv utgör gränsen från norra delen av Övertorneå kommun till Haparanda och Bottenviken. Naturturism växer kraftigt i Sverige överlag, och svenska Tornedalen är en attraktiv plats för såväl svenska som globala resenärer.

Visit Sweden satsar på hållbar natur- och ekoturism på landsbygden¹ så att Sverige kan dra nytta av en ökad efterfrågan på naturnära semesterupplevelser. Satsningen har drivits sedan 2015, där Visit Sweden sett att nio av tio i målgruppen Den Globala Resenären vill uppleva naturen på sin Sverigeresa. Sverige har en stark naturprofil hos utländska resenärer som associerar Sverige med unik orörd natur, tillgänglig för alla. Adventure Travel Trade Association, en internationell medlemsorganisation för naturturism, pekar ut äventyrsturism som ett av de snabbast växande områdena inom turism, där resenärer stöder lokala ekonomier. Satsningen gör att besöksnäringen utvecklar en egen strategi för naturturism, Tillväxtverket arbetar i regeringsuppdraget Hållbar Produktutveckling för större internationell konkurrenskraft inom natur- och kulturturism, och turistföretag utvecklar ständigt nya naturbaserade upplevelser.

Internationella distributörer som Turoperatörer/Resarrangörer, DMC (Destination Management Companies som är specialister på en destination), Incoming (en byrå som paketerar resor och säljer sedan vidare till researrangörer eller andra agenter – de arbetar ofta med flera marknader), Reseagenter och liknande, som idag samarbetar med berörda besöksnäringföretag, säljer området för att det är naturlig landskapsbild, minimalt med ljusföroreningar och en unik fredlig gräns som utgörs av den orörda nationalälven Torne älv. Dessa arbetar med att sälja in hela områden och destinationer, ofta som paket. Om den naturliga landskapsbild förändras och blir ett exploaterat område så kommer besöksnäringföretagen i hela Övertorneå kommun att tappa en stor del av sina gäster och sina samarbeten med agenter och byråer runt om i världen.

Övertorneå kan konstatera att besöksnäringen och näringslivsutvecklingen i kommunen blir lidande om Karhakkamaa vindkraftspark etableras. Nedan följer ett exempel på investeringar och arbetstillfällen inom besöksnäringen i Övertorneå kommun:

Explore the North är ett framgångsrikt besöksnäringföretag med anläggningar i Särkimukka, Tärendö och Lannavaara. Den senaste investeringen är på Luppioberget i Övertorneå kommun, där ett landskapshotell med 100 bäddar, restaurang och spa ska byggas. Beräknad öppning är december 2021. Hotellens utsikt kommer att vara Torne älv och finska Tornedalen, med en vy rätt mot Karhakkamaa vindkraftspark. Investeringen från Explore the North är 40 miljoner SEK i första etappen, med en estimerad omsättning på 25-30 miljoner SEK år 1-2 för att sedan öka till 35-40 miljoner SEK från år 3. Det innebär 20-40 nya arbetstillfällen i kommunen. Det innebär även ökad vinst för kringliggande företag i

¹ Visit Sweden (2020) <https://corporate.visitsweden.com/om-oss/i-fokus/trender-talar-naturupplevelser-i-sverige/>

Tjänsteställe
Kommunstyrelsen

kirjaamo@tornio.fi

Övertorneå, såväl som Haparanda kommun då företaget avser samarbeta med besöksnäringens företag i närområdet som erbjuder aktiviteter, och även hyra in personal i form av exempelvis lokala guider. Explore the North satsar på lokala råvaror till sin restaurang, vilket medför ökad efterfrågan och omsättning hos lokala matproducenter. Johan Väisänen, CEO på Explore the North, ser allvarligt på etableringen av vindkraftsparken då detta påverkar konceptet med ett landskaps hotell som ska ha vyer över natur, skog och älv. Den planerade investeringen riskerar att dras tillbaka om Karhakkamaa vindkraftspark byggs upp och gör att Övertorneå kommun förlorar en näringslivsiddkare, arbetstillfällen, och att personer ska ha möjlighet att stanna kvar på orten.

Arthotel Tornedalen är ett småskaligt designhotell i Risudden med konst och design från hela världen, inrymd i renoverade Tornedalska hus. Hotellet är uppmärksammat i media; dokumentärer, resemagasin och tidningar. Arthotel Tornedalen drivs av Gunhild Stensmyr som har investerat 10 miljoner i bland annat koncept och varumärke för att möta kraven från den globala resenärens. Hotellet är designat för individer, familjer och små grupper, och erbjuder stillhet och avskildhet med fokus på personlig service under hela vistelsen. Arthotel Tornedalen är attraktivt för besökare med hög disponibel inkomst. Mellan 2017-2019 har Arthotel Tornedalen ökat försäljningen med över 70%. Hotellet arbetar även med att öka omsättningen per gäst och utveckla destinationens och närområdets övergripande attraktivitet. 20 miljoner SEK ska investeras under 2022-2024 för att utöka kapaciteten i antalet rum och beräknas nå en omsättning på 15,1 miljoner SEK under 2025. Ett vindkraftsverk i Karhakkamaa är förödande för den fortsatta utvecklingen av Arthotel Tornedalen, och hotar överlevnaden av företaget som erbjuder just stillhet och avskildhet nära naturen.

Konsthall Tornedalen är en satsning som bedrivs i nära samverkan med Arthotel Tornedalen, med Gunhild Stensmyr som initiativtagare. Konsthallen ska byggas vid Torne älv i Risudden, med naturskön utsikt över älven och finska Tornedalen. Konsthallens mål är att bygga relationer och samarbete mellan människorna på båda sidor om Torne älv. Konsthall Tornedalen har arbetat med att få tillstånd, bygga partnerskap och attrahera investerare i ca 10 års tid, och är nära målet på det totala kapitalet om 58 miljoner SEK. Konsthall Tornedalen kommer att ha, utöver utställningshallar med internationell konst, en restaurang, café, bar och designshop samt mötesrum med möjlighet till teater- och musikföreläsningar. Besöksantalet och tillväxten estimeras utifrån liknande anläggningar i Finland och Sverige, till mellan 22 000-100 000 besökare per år, och att tillväxten av besökare kommer att gå från 10 600 år 1 till 28 500 år 3. Konsthallen kommer även att bidra till fler arbetstillfällen i gränsbygden Övertorneå, Ylitornio, Tornio och Haparanda. Etableringen av Karhakkamaa vindkraftsverk kommer rakt av att omintetgöra 10 års arbete och möjligheten till ökat antal arbetstillfällen, besökare och investerare.

Konsthallen, Arthotel och Institutet (en internationell teatergrupp som etablerat sig i Risudden) skapar en unik mikrodestination i Tornedalen, runt Torne älv, med fokus på konst, kultur, teater och design. Här finns möjligheter för sociala,

Postadress	Telefon	Telefax	Bankgiro	Postgiro
Kommunalkontoret 957 85 ÖVERTORNEÅ	0927-72 000vx	0927-774 04	758-1218	127150-1

Tjänsteställe
Kommunstyrelsen

kirjaamo@tornio.fi

kulturella och finansiella möten mellan människor, nationer, företag och organisationer som kan ta del av det orörda gränslandet kring Polcirkeln.

Active Norberg är ett nystartat företag som drivs av Mikael Norberg, en ung företagare inom besöksnäringen. Active Norberg erbjuder naturupplevelser i både svenska och finska Tornedalen. Företaget samverkar med bland andra Arthotel Tornedalen i södra delen av kommunen och siktar på att vara en del i kommande etableringar, som Konsthall Tornedalen och utvecklingen av landskapshotellet på Luppioberget av Explore the North. Active Norberg ser speciellt boendeanläggningarna som en förutsättning att kunna bedriva företagets aktiviteter, både på svensk och finsk sida. Då Karhakkamaa vindkraftspark hotar investeringar och etableringar av stora draglok för besöksnäringen i Tornedalen, så uteblir kommande samarbeten. Södra delen av kommunen kommer inte att kunna användas till turistverksamhet överhuvudtaget, vilket får negativa konsekvenser för alla besöksnäringens företagare i området, och speciellt för aktivitets- och upplevelseföretag som Active Norberg. Risken med etableringen av en vindkraftspark är att Övertorneå kommun tappar en ung företagare till följd av uteblivna samarbeten, och näringslivsutvecklingen hindras från fler nyetableringar.

Övertorneå kommun vill understryka att utvecklingen av förnyelsebar energi såsom vindkraft och solenergi utgör ett viktigt element för framtiden för att kunna åstadkomma en hållbar utveckling. Övertorneå kommun är en vindkraftstät kommun, bl.a. finns ett flertal verk intill byn Aapua, där invånarna själva initierade etableringen. Det är dock mycket viktigt enligt Övertorneå kommun att utvecklingen av förnyelsebara energikällor inte bidrar till negativa effekter för andra faktorer som är viktiga för att kunna skapa en hållbar framtid för kommande generationer. Sådana effekter kan vara irreversibla skador på djurliv och miljö, försämrade levnadsförhållanden för kommunens medborgare och försämrade möjligheten för företagsutveckling.

För Övertorneå kommun

Tomas Mörtberg

Tomas Mörtberg

Kommunalråd och Kommunstyrelsens Ordförande, Övertorneå kommun

Postadress

Telefon

Telefax

Bankgiro

Postgiro

Kommunalkontoret
957 85 ÖVERTORNEÅ

0927-72 000vx

0927-774 04

758-1218

127150-1